

Bruselj, 13. junij 2016
(OR. en)

9213/16

ECOFIN 456
UEM 203
SOC 320
EMPL 217
COMPET 290
ENV 336
EDUC 191
RECH 183
ENER 199
JAI 447

DOPIS

Pošiljatelj:	generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	Odbor stalnih predstavnikov/Svet
Št. dok. Kom.:	9131/16 ECOFIN 422 UEM 172 SOC 286 EMPL 182 COMPET 259 ENV 303 EDUC 159 RECH 151 ENER 164 JAI 409 - COM(2016) 334 final
Zadeva:	Recommendation for a COUNCIL RECOMMENDATION on the 2016 national reform programme of Latvia and delivering a Council opinion on the 2016 stability programme of Latvia

V prilogi vam pošljamo navedeni osnutek priporočila Sveta, ki so ga pregledali in potrdili različni odbori Sveta, temelji pa na predlogu Komisije COM(2016) 334 final.

PRIPOROČILO SVETA

z dne ...

**v zvezi z nacionalnim programom reform Latvije za leto 2016
in mnenje Sveta o programu stabilnosti Latvije za leto 2016**

SVET EVROPSKE UNIJE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije ter zlasti člena 121(2) in člena 148(4) Pogodbe,

ob upoštevanju Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97 z dne 7. julija 1997 o okrepitvi nadzora nad proračunskim stanjem ter o nadzoru in usklajevanju gospodarskih politik¹, in zlasti člena 5(2) Uredbe,

ob upoštevanju priporočila Evropske komisije,

ob upoštevanju resolucij Evropskega parlamenta,

ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta,

ob upoštevanju mnenja Odbora za zaposlovanje,

ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-finančnega odbora,

ob upoštevanju mnenja Odbora za socialno zaščito,

ob upoštevanju mnenja Odbora za ekonomsko politiko,

¹ UL L 209, 2.8.1997, str. 1.

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Komisija je 26. novembra 2015 sprejela letni pregled rasti, ki zaznamuje začetek evropskega semestra za usklajevanje ekonomskih politik za leto 2016. Evropski svet je na zasedanju 17. in 18. marca 2016 potrdil prednostne naloge iz letnega pregleda rasti. Komisija je 26. novembra 2015 na podlagi Uredbe (EU) št. 1176/2011 Evropskega parlamenta in Sveta² sprejela poročilo o mehanizmu opozarjanja, v katerem Latvije ni opredelila kot eno od držav članic, za katere bo opravljen poglobljeni pregled. Komisija je istega dne sprejela tudi priporočilo za priporočilo Sveta glede ekonomske politike euroobmočja. To priporočilo je Evropski svet potrdil na zasedanju 18. in 19. februarja 2016, Svet pa ga je sprejel 8. marca 2016³. Latvija bi morala kot država, katere valuta je euro, in zaradi tesne medsebojne povezanosti gospodarstev ekonomske in monetarne unije zagotoviti, da ta priporočila v celoti in pravočasno izvede.
- (2) Poročilo o državi za Latvijo za leto 2016 je bilo objavljeno 26. februarja 2016. V njem je bil ocenjen napredek Latvije pri izvajanju priporočil za posamezne države, ki jih je sprejel Svet 14. julija 2015, in doseganju njenih nacionalnih ciljev iz strategije Evropa 2020.
- (3) Latvija je 14. aprila 2016 predložila nacionalni program reform za leto 2016 in program stabilnosti za leto 2016. Programa sta bila ocenjena istočasno, da bi se upoštevala njuna medsebojna povezanost.

² Uredba (EU) št. 1176/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. novembra 2011 o preprečevanju in odpravljanju makroekonomskih neravnotežij (UL L 306, 23.11.2011, str. 25).

³ UL C 96, 11.3.2016, str. 1.

- (4) Ustrezna priporočila za posamezne države so bila obravnavana pri načrtovanju programov evropskih strukturnih in investicijskih skladov za obdobje 2014–2020. Kot je predvideno v členu 23 Uredbe (EU) št. 1303/2013 Evropskega parlamenta in Sveta⁴, lahko Komisija od države članice zahteva, da pregleda svoj partnerski sporazum in ustrezne programe ter predlaga njihove spremembe, kadar je to potrebno za podporo izvajanju ustreznih priporočil Sveta. Komisija je zagotovila dodatne podrobnosti o tem, kako bo uporabila to določbo, v smernicah o uporabi ukrepov za povezovanje uspešnosti evropskih strukturnih in investicijskih skladov z dobrim gospodarskim upravljanjem.
- (5) Latvija je v svojem programu stabilnosti za leto 2016 zahtevala začasni odklon v višini 0,5 % BDP od zahtevane prilagoditvene poti za doseg srednjeročnega proračunskega cilja v letu 2017, da bi se upoštevale obsežne strukturne reforme s pozitivnim učinkom na dolgoročno vzdržnost javnih financ, zlasti za reformo zdravstvenega sektorja, ki trenutno poteka in temelji na zdravstveni strategiji za obdobje 2014–2020. Podrobnosti reforme so povzete v programu stabilnosti. Cilj je do leta 2020 povečati javno financiranje za zdravstveni sektor na 4 % BDP v primerjavi s 3 % BDP leta 2015. V celoti izpeljana reforma naj bi po ocenah povečala zaposlenost za 0,6 % in raven BDP za 2,2 % do leta 2023, kar bo imelo dolgoročno pozitiven učinek na vzdržnost javnih financ. Po ocenah je pozitiven učinek na rast in dolgoročno vzdržnost javnih financ verjeten. Latvijo je trenutno mogoče oceniti kot državo, ki izpolnjuje pogoje za zahtevan začasni odklon v letu 2017, če bo dogovorjene reforme ustrezno izvedla, kar se bo spremljalo v okviru evropskega semestra. Vendar je znesek dovoljenega začasnega odklona pogojen s spoštovanjem minimalne referenčne vrednosti (tj. strukturni primanjkljaj v višini 1,7 % BDP). Komisija v pomladanski napovedi za leto 2016 zato nakazala prostor za dodani začasni odklon v višini 1,0 % BDP v letu 2017.

⁴ Uredba (EU) št. 1303/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o skupnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu, Evropskem kmetijskem skladu za razvoj podeželja in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo, o splošnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo ter o razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1083/2006 (UL L 347, 20.12.2013, str. 320).

- (6) Za Latvijo trenutno velja preventivni del Pakta za stabilnost in rast. V programu stabilnosti za leto 2016 vlada načrtuje postopno izboljšanje nominalnega salda na 0,5 % BDP v letu 2019. Načrtovana prilagoditvena pot za doseg srednjeročnega proračunskega cilja – primanjkljaja v višini 1 % BDP v strukturnem smislu – upošteva zahtevane odklone, povezane s sistemsko pokojninsko reformo v letih 2017 in 2018 ter večjo strukturno reformo v zdravstvenem sektorju v obdobju 2017–2019. V skladu s programom stabilnosti se pričakuje, da se bo delež javnega dolga v BDP v letu 2016 dvignil na 40 %, preden bo leta 2018 upadel na 38 %. Makroekonomski scenarij, na katerem temeljijo te proračunske napovedi, je verjeten. Vendar potrebni ukrepi za podporo načrtovanim ciljem glede primanjkljaja od leta 2017 dalje niso bili dovolj podrobno opredeljeni. Glede na pomladansko napoved Komisije iz leta 2016 splošna ocena kaže tveganje manjšega odklona v letu 2016 in ob nespremenjenih politikah tudi v letih 2016 in 2017 skupaj. Svet na podlagi ocene programa stabilnosti in ob upoštevanju pomladanske napovedi Komisije iz leta 2016 pričakuje, da bo Latvija na splošno izpolnjevala določbe Pakta za stabilnost in rast. Kljub temu bodo potrebni nadaljnji ukrepi za zagotovitev skladnosti v letu 2016.
- (7) Ponudbo delovne sile omejuje upadanje delovno sposobnega prebivalstva, rast plač pa prehitve rast produktivnosti, kar ogroža stroškovno konkurenčnost. Tako so ukrepi za povečanje zaposljivosti in izboljšanje človeškega kapitala nujni za izboljšanje konkurenčnosti.
- (8) Latvijo ogroža revščina, stopnja socialne izključenosti pa je med najvišjimi v EU. V teku so priprave na uvedbo minimalnega dohodka, vendar je njegova uvedba negotova, prav tako se zaradi fiskalnih stroškov ne uporablja univerzalno. Poleg tega se ustreznost socialne pomoči od leta 2009 ni izboljšala, kar preprečuje učinkovito odpravo revščine. Reforma minimalnega dohodka naj bi po pričakovanjih zmanjšala trenutno razdrobljenost socialne pomoči in spodbudila zaposlovanje.
- (9) Aktivacijski ukrepi še vedno ne pokrivajo dovolj ljudi, zlasti to velja za dolgotrajno brezposelne. To v povezavi s slabim zdravstvom in nezadostnimi socialnimi storitvami ovira učinkovito ponovno vključevanje na trg dela. Boljše prevzemanje aktivacijskih ukrepov bi spodbudilo zaposlovanje.

- (10) Zaradi nizkega javnega financiranja zdravstvene oskrbe, inherentnih strukturnih pomanjkljivosti, visokih neposrednih plačil in podoptimalne stroškovne učinkovitosti večina prebivalstva nima potrebne zdravstvene oskrbe. Medtem ko je država dala prednost dostopu do zdravstvenega varstva za nujne primere, finančne omejitve omejujejo opravljanje storitev na splošno.
- (11) Latvija je sicer napredovala pri reformi visokošolskega sistema, s tem ko je zagotovila spodbude, ki nagrajujejo kakovost, in vzpostavila neodvisen sistem akreditacije, vendar mora še vedno izboljšati poklicno izobraževanje in usposabljanje, zlasti z reformo učnih načrtov in vzpostavitvijo regulativnega okvira za učenje na delovnem mestu, da bi izboljšala njihovo kakovost in razpoložljivost. Socialni partnerji lahko sodelujejo pri razvoju programov vajeništva, kot je določeno v zakonu o poklicnem izobraževanju.
- (12) Vprašanja na področju inovacij, pomanjkljivosti v poslovnem okolju in zmanjševanje delovne sile zadržujejo investicije. Slabe spodbude za inovacije in razdrobljena raziskovalna baza ovirajo Latvijo pri hitrem in učinkovitem prehodu na dejavnosti z večjo dodano vrednostjo in intenzivno uporabo znanja. Slaba zaščita vlagateljev v postopkih zaradi insolventnosti skupaj z neučinkovitostjo javne uprave dodatno preprečuje investicije.
- (13) Vlada je sprejela ukrepe za zmanjšanje trenutne razdrobljenosti javne raziskovalne baze, izboljšanje kakovosti raziskav in povečanje sposobnosti poslovnega sektorja za inovacije. Kljub napredku ostajajo investicije države in podjetij v raziskave in inovacije v primerjavi s povprečjem EU zelo nizke. Nadaljevati je treba s konsolidacijo raziskovalne baze, skupaj s povečanjem števila raziskovalcev in kakovosti raziskav. Izvedba reform, ki temeljijo na strategiji za pametno specializacijo, v celoti in polna uporaba vseh obstoječih orodij politike bi spodbudili zasebne investicije v inovacije.
- (14) Podjetja dojemajo ureditev za primere insolventnosti kot oviro za investicije, saj so stopnje izterjave sredstev zelo nizke, poleg tega pa se delo stečajnih upraviteljev le malo nadzoruje.

- (15) Latvija je izvedla več uspešnih pobud, da bi izboljšala učinkovitost in kakovost pravosodnega sistema. Vendar je ureditev za preprečevanje navzkrižja interesov za javne uradnike kljub celovitosti kompleksna in toga ter daje prednost formalni skladnosti pred vsebino posameznega primera. Poleg tega so notranji spori oslabili urad za boj proti korupciji in njeno preprečevanje, ga destabilizirali in omajali zaupanje javnosti v njegovo delo, prav tako se je zmanjšala tudi pripravljenost tega urada, da daje prednost odmevnim primerom.
- (16) Splošna neučinkovitost javne uprave, v veliki meri zaradi sorazmerno hitre menjave osebja, zamud pri izvajanju reforme javnih služb in slabega projektnega upravljanja, ne vodi do ugodnega okolja za investicije. Plače v javnem sektorju niso ustrezno povezane z odgovornostmi.
- (17) V okviru evropskega semestra je Komisija izvedla izčrpno analizo ekonomske politike Latvije in jo objavila v poročilu o državi za leto 2016. Prav tako je ocenila program stabilnosti in nacionalni program reform ter ukrepanje po priporočilih, ki jih je Latvija prejela v prejšnjih letih. Glede na to, da je treba okrepiti splošno ekonomsko upravljanje Evropske unije z vključitvijo prispevka na ravni EU v prihodnje nacionalne odločitve, Komisija pri tem ni upoštevala le pomena teh programov za vzdržno fiskalno in socialnoekonomsko politiko v Latviji, ampak tudi njihovo skladnost s pravili in smernicami EU. Priporočila v okviru evropskega semestra so izražena v priporočilih 1 do 3.
- (18) Svet je ob upoštevanju te ocene preučil program stabilnosti, njegovo mnenje⁵ pa je izraženo zlasti v priporočilu 1 –

⁵ V skladu s členom 5(2) Uredbe (ES) št. 1466/97.

PRIPOROČA, da Latvija v obdobju 2016–2017 ukrepa tako, da:

1. Zagotovi, da je odklon od prilagoditvene poti proti srednjeročnemu proračunskemu cilju v letih 2016 in 2017 omejen na dovoljenje, povezano s sistemsko pokojninsko reformo in večjo strukturno reformo v zdravstvenem sektorju. Zmanjša visok davčni primež oseb z nizkimi dohodki, tako da izkoristi rasti prijazni davčni premik k okoljskemu davku in davku na premoženje ter izboljša izpolnjevanje davčnih obveznosti.
2. Izboljša ustreznost prejemkov socialne pomoči in pospeši ukrepe, ki prejemnikom pomagajo pri iskanju in zadrževanju dela, vključno z večjim kritjem aktivacijskih ukrepov. Pospeši reformo učnih načrtov za poklicno izobraževanje, s sodelovanjem socialnih partnerjev vzpostavi regulatorni okvir za učenje na delovnem mestu ter poveča njihovo ponudbo. Izboljša dostopnost, kakovost in stroškovno učinkovitost zdravstvenega sistema.
3. Nadaljuje s konsolidacijo raziskovalnih ustanov in zagotovi spodbude za zasebne investicije v inovacije. Okrepi ureditev za preprečevanje navzkrižij interesov in vzpostavi skupni pravni okvir za vse javne uslužbence. Poveča odgovornost in javni nadzor stečajnih upraviteljev.

V Bruslju,

*Za Svet
Predsednik*
